

CORS 2010-2011

avaloracion diagnostica educacion primària

competència comunicativa: aranés

Nòm e cognòms

Grop

INSTRUCCIONS

- Tà hèr aquesta pròva as de liéger uns tèxtes e respóner ues questions sus çò qu'as liejut.
- Contèsta tan ben coma pogues cada question. S'ac as de besonh, pòs tornar a liéger es tèxtes e es questions.
- Era màger part des questions les auràs de respóner en tot mercar ua X en quarradet que correspon.
- Sonque i a ua resposta corrècta.
- Se t'enganhes, raia era resposta erronèa e mèrca clarament era naua resposta.

activitat 1

Lieg aquest tèxte.

Ua pòrta ara esperança

Ath cap d'uns dies me trapaua laguens deth mèn coche direccion tara montanha, tara Val d'Aran. N'auia entenut a parlar fòrça ben d'aguest endret e per aquerò l'auia escuelhut. En arribar m'alotgè en ua fonda en pòble de Salardú, en tant que cercaua un lòc a on poder viúer, un lòc a on poder començar ua naua vida entornejada de montanhes e d'arbes majestuosi que cambiauven es sòns colors segontes era sason der an.

Dempús de cercar pendent uns dies, trapè ua petita mès acuelhedora caseta aranesa. Es parets èren de pèira, eth tet de lòses e es hièstres damb contravents de husta. Ena part de deuant i auie un jardin fòrça soleienc, plen de flors: ròses, vrioletes, pensaments... Pensè es longues estones que m'i passaria en tot podar es rosèrs, arrosant es flors o treiguent es males èrbes, pr'amor que sò ua grana amanta dera jardineria.

Un còp installada en mèn nau abitatge aguí ua sensacion de patz e de tranquillitat que non auia sentut des de hège dies, e aquera angoisha e aqueth mau estat provocat pera mia malautia semblaue que s'auessen calmat.

Es mèns nau vesins, es de Pauet, èren un matrimòni fòrça agradable, Pèir e Carmeta. Auien ua mainada d'uns sèt ans, Gemma, qu'ère escarrabilhada e simpatica. Der aute costat, viuie era senhora Fina, ua hemna d'edat auançada qu'auie perdut eth sòn òme hège dejà dus ans.

E atau comencè era mia naua vida. Sense dar-me'n compde arribèc junh. Era Val ère mès polida que jamès, es prats toti verdi e floridi de claveròles; en aire se respiraue era arribada der ostiu, deth solei e deth bon temps. Aquera primauera auie estat fòrça calorosa e lèu non auie ploigut. Fina didie qu'ua primauera atau non s'auie vist en vint ans.

Es dies passauen e era mia vida semblaue que se tornaue a dreçar. Era tranquillitat que me produsie contemplar era beresa e era armonia que m'entorauen èren era milhor medicina tath mèn esperit. Aqueri prumèrs mesi ena Val sigueren fòrça agradius: soent anaua a hèr longues passejades damb Pèir. Tanben hègem petites excursions pes diuèrses montanhes que mos entornejauen, mès non podia forçar-me guaire pr'amor qu'era malautia auie maumetut fòrça era capacitat des mèns paumons. Pendent aqueres passejades, Pèir aprofitaue tà condar-me bèra istorieta o legenda relacionada damb era Val e mès especiaument en çò que tanh ath Naut Aran.

Mès era malautia, enemiga implacabla, me hège a rebrembar era fragilitat dera mia existència. Es crisis respiratòries comencèren a soentejar e damb era arribada deth

activitat 1

heired s'anèren agreujant. Arribèc un punt qu'eth tractament deth doctor Vidal semblaue non auer efècte. Açò e es baishes temperatures d'un iuèrn que s'anonciaue dur e cru, sigueren es responsables d'ua fòrta requeiguda que m'obliguèc a veir passar es dies des deth lhet, sense poder gèsser de casa.

Anin-anan. Clara Berdié Mayayo.

Respon es questions que seguissen.

Quan sigue de besonh mèrca tamb ua X era resposta corrècta.

1 Quan arribè ena Val d'Aran m'alotgè en ua fonda en pòble de:

a. Vielha.

b. Salardú.

c. Les.

d. Bossòst.

2 Cerca en tèxte tres caracteristiques des cases araneses.

.....

.....

.....

3 Quini èren es nauï vesins dera gojata?

.....

.....

.....

0-1

0-1

0-1

activitat 1

4 Qué vòu díder que Gemma ère “escarrabilhada”?

- a. Endormida.
- b. Pèga.
- c. Viua.
- d. Encantada.

5 Coma ei era Val d’Aran en mes de junh?

- a. Es montanhes caperades de nhèu.
- b. Es bòsqui tamb es hais aurious.
- c. Es prats toti verdi e floridi de claveròles.
- d. Es montanhes ròies e tamb misharnons.

6 Coma se trapaue era protagonista en arribar er iuèrn?

- a. Fèbla e pòga causa.
- b. Fòrta e contenta.
- c. Animada e valenta.
- d. Sana e robusta.

7 Qué vòu díder un iuèrn “dur e cru”?

- a. Tamb temperatures suaus.
- b. Tamb temperatures doces.
- c. Tamb temperatures baishes.
- d. Tamb temperatures agradiues.

8 Quini son es ahèrs d’un jardinèr?

.....

.....

.....

.....

0-1

0-1

0-1

0-1

0-1

activitat 1

9 Quin ei eth mes que mès te shaute de víuer ena Val d'Aran e perquè?

.....

.....

.....

.....

.....

0-2

R

0-2

S

activitat 2

- 1** Escriu ua legenda restacada tamb era Val d'Aran. A d'includir era informacion que seguís: quini personatges, quan passèc, qué passèc e coma acabèc.

0-4

R

0-4

S

0-4

L

0-4

O

0-4

M

0-1

P

Revisa eth tèxte qu'as redactat entà verificar se l'as escrit ben e se s'enten.

activitat 2

2 Cerca ena lectura es paraules antonimes de cada ua d'aguestes:

a. vieilha .....

b. grana .....

c. cuertes .....

d. bones .....

3 Escriu en singular aguesti grops de paraules:

a. uns dies .....

b. es flors .....

c. aqueres passejades .....

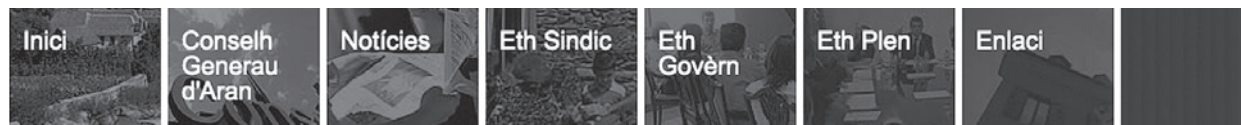
a. es baishes temperatures .....

0-2

0-2

activitat 3

Conselh Generau d'Aran

Eth Conselh Generau reformarà eth Musèu dera Val d'Aran

Era òbra meterà ath dia un des equipaments mès emblematics deth país.

Eth Govèrn deth Conselh Generau d'Aran a aprovat era adjudicacion definitiva dera òbra entà reformar eth Musèu dera Val d'Aran, plaçat ena bastissa dera Tor deth Generau de Martinhon, en Vielha. "Aquesta intervencion ei era prumèra òbra importanta que desvoloparà eth Govèrn aranés en Musèu dempús dera sua creacion enes ans ueitanta", segontes a explicat eth sindic d'Aran, Francés Boya, que s'a mostrat fòrça satisfèt per "possar era reforma qu'a de perméter actualizar e modernizar un des equipaments museïstics, artisticos e istorics mès emblematics dera Val d'Aran".

Eth Musèu a demorat fòrça envielhit dempús de decades en qué s'an efectuat pògues intervencions de reforma e es justes de manteniment. Eth sindic s'a mostrat convençut que "ara mos cau méter ath dia es installacions, ath nivèu des estàndards actuaus des equipaments etnologicos e des valors culturaus, patrimoniaux e toristics qu'aguesti an de transméter".

Es òbres començaràn ena tardor entà pr'amor de non interrómper era activitat museïstica pendent era sason der ostiu, quan mès afuència de visitaires an es installacions. Eth projècte contemple era reforma parciau dera planta baisha e es plantes prumèra e dusau entà adaptar er equipament ara normativa d'accessibilitat entàs personas damb mobilitat redusida e era actualizacion des zònes d'exposicion. D'aguesta forma, se mielhoraràn es installacions e es acabats dera façada, en tot adaptar er ascensor, cambiar es hièstres, reformar es zònes d'exposicion, adaptar era installacion electrica e plaçar un nau sistèma de cauhatge e enlumenatge.

Eth Musèu dera Val d'Aran, creat en 1984, acuelh ua exposicion permanenta sus era istòria d'Aran, dera preistòria enquiàs nòsti dies, per miei d'ua interessanta colleccion d'objèctes arqueologicos, artisticos e etnografics. Era bastissa, plaçada en Cap dera Vila de Vielha, date aumens der an 1610, moment en qué Aran se trape en ua situacion de prosperitat economica.

Notícia dera pagina web deth Conselh Generau d'Aran deth dia: diuendres, 9 de Junhsèga de 2010.

activitat 3

Respon es questions que seguissen.

Quan sigue de besonh mèrca tamb ua X era resposta corrècta.

1 Eth Musèu dera Val d'Aran se trape:

- a. casa Brastet en Unha;
- b. casa deth Senhor d'Arròs;
- c. tor deth Generau de Martinhon en Vielha;
- d. çò de Rodés en Vielha.

2 Pr'amor qu'eth Musèu ei fòrça envielhit, eth Sindic ditz ara:

.....

.....

.....

.....

3 Era expression “dempús de decades” vòu díder qu'a passat un espaci de temps de:

- a. mens de 10 ans;
- b. mès de 10 ans;
- c. 5 ans;
- d. mens de 5 ans.

4 Qué vòu díder qu'eth Musèu ei envielhit?

- a. Que hè dus ans que lo bastiren.
- b. Qu'ei nau.
- c. Que hè fòrça ans qu'ei bastit.
- d. Qu'ei modèrn.

0-1

0-1

0-1

0-1

activitat 3

5 Un musèu que se reforme ei un musèu que:

- a. se melhore;
- b. se conserve;
- c. se manten;
- d. se hè nau.

6 Eth Musèu dera Val d'Aran se creèc en an:

- a. 1984;
- b. 1965;
- c. 1940;
- d. 1993.

7 En quina sason començaràn es òbres?

- a. En ostiu.
- b. Ena tardor.
- c. En iuèrn.
- d. Ena primauera.

8 Eth Musèu dera Val d'Aran acuelh ua exposicion permanenta sus:

.....

.....

.....

.....

0-1

0-1

0-1

0-1

activitat 3

9 Quina des expressions següentes vòu díder eth contrari de “preistòria”?

- a. Temps antics.
- b. Temps passats.
- c. Temps modèrns.
- d. Temps plan aluenhats.

10 Aquesta notícia ei dera pagina web de:

- a. Conselh Generau d’Aran.
- b. Ajuntament de Vielha-Mijaran.
- c. Fondacion deth Musèu Etnologic dera Val d’Aran.
- d. Torisme Val d’Aran.

11 Met en cada frasa eth numerò que li correspon, der **1** ath **4**, en tot seguir er orde dera notícia qu’as liejut.

- S’explique çò que se va a reformar e era epòca der an en qué se harà.
- S’explique coma ère eth musèu e qué s’auie hèt enquia ara.
- Se ditz qu’eth govèrn a aprovat es òbres, segontes eth sindic.
- Eth parle dera creacion deth musèu e des sòns origines.

12 Complèta era frasa:

Soent vau a veir pel·lícules, òbres de teatre ..... musèus.

0-1

0-1

0-1

0-1